

Åtta schakt i Smedsgård

Smedsgård 1:1
Ledbergs socken
Linköpings kommun
Östergötlands län

Roger Lundgren

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

Åtta schakt i Smedsgård

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Antikvarisk bakgrund.....	4
Syfte och metod.....	4
Resultat	5
Referenser	5
Tekniska uppgifter	6
Bilaga 1. Historiska kartor	7

*Omslagsbild: Utredningsområdet och schaktningsarbete vid sökschakt S201.
Foto mot SO, Roger Lundgren, ÖM.*

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

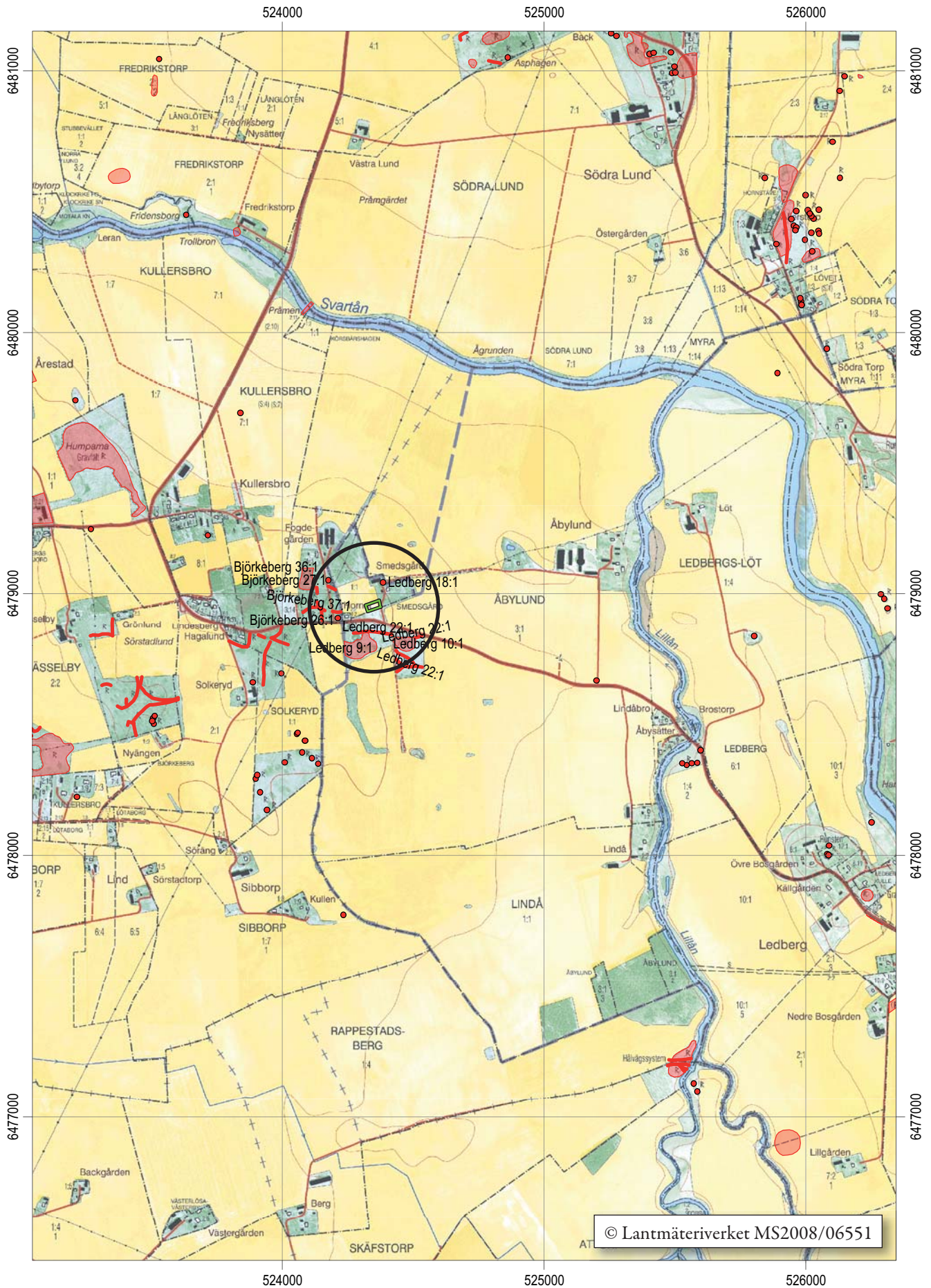
Sammanfattning

Östergötlands museum har under våren 2019 utfört en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheten Smedsgård 1:1, Ledbergsn, Linköpings kommun, Östergötland. Utredningen genomfördes med anledning av att ett bostadshus med garage ska uppföras på platsen.

Vid utredningen påträffades inget av arkeologiskt intresse.

Roger Lundgren
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:20 000.

Inledning

Den 10 maj 2019 utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheten Smedsgård 1:1 i Ledbergs socken, Linköpings kommun. Utredningen genomfördes med anledning av att en del av fastigheten ska ianspråktagas för nybyggnation av en villa med tillhörande friliggande garage. Utredningen genomfördes efter beslut av Länsstyrelsen Östergötland och bekostades av den blivande hemmansägaren Göran Norén. Ansvarig för utredningen var antikvarie Roger Lundgren, som också svarar för rapportarbetet.

Antikvarisk bakgrund

Utredningsområdet ligger i Ledbergs socken vilken är belägen på den östgötska slättbygden någon mil nordväst om Linköping. Området utgörs huvudsakligen av vagt kuperad och uppodlad åkermark som ställvis bryts av impediment och mindre skogsområden. Bygden har ett mycket rikt och varierat fornlämningsbestånd.

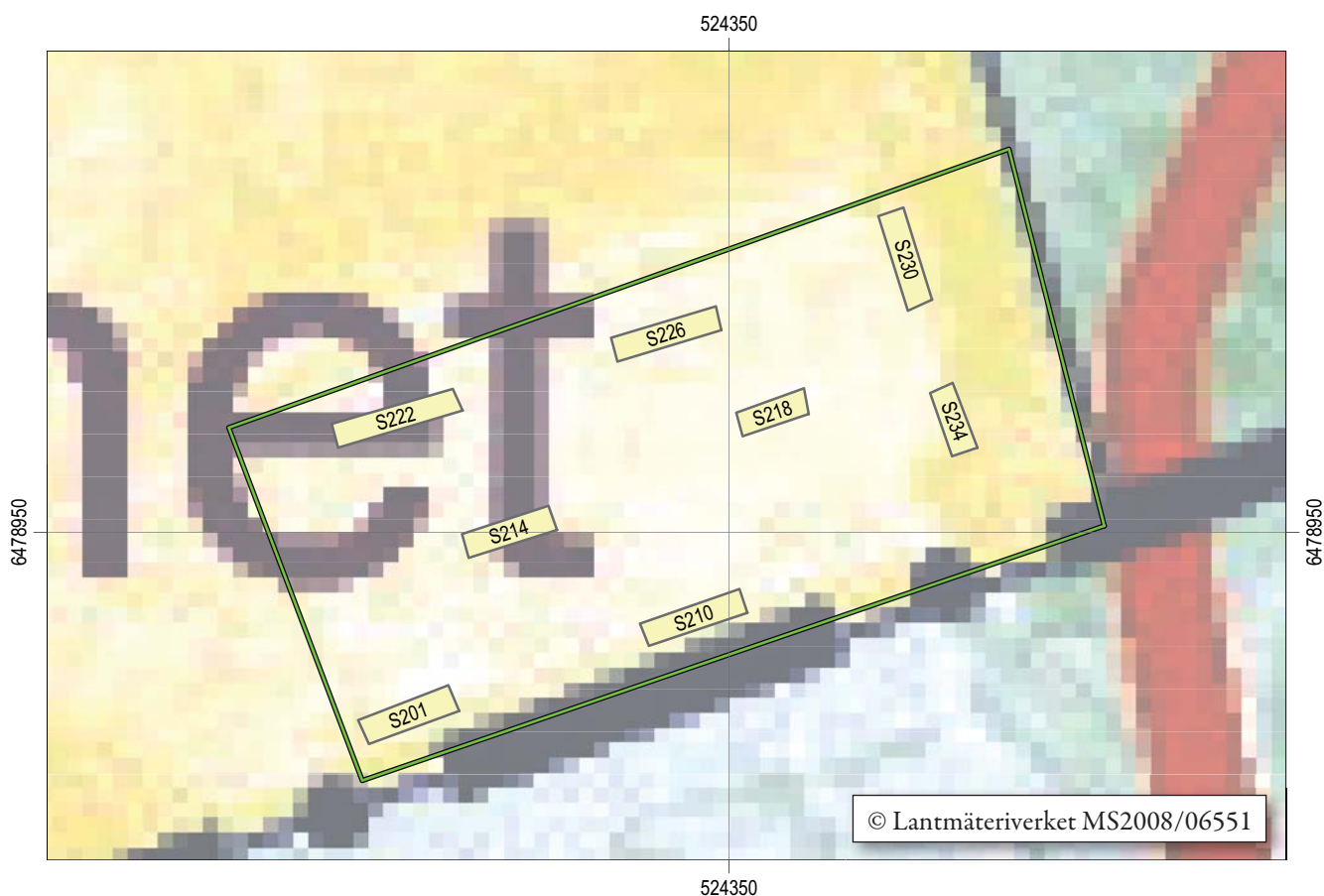
Det äldsta kända skriftliga belägget för Smedsgård härrör från uppbördslängden för Ledberg sn år 1543, då skrivet "Smedsgårdh" (Nordén 1943:139). Äldsta kända skriftliga belägget för Ledberg som platsnamn

kommer från ett medeltida ägobrev daterat 13 januari 1374 (SDHK-nr: 10480).

De fasta registrerade fornlämningarna i det absoluta närområdet består av tre gravfält (Ledberg 9:1, 10:1, & Björkeberg 36:1), två stensättningar (Björkeberg 26:1 & 27:1) och två stensträngssystem (Ledberg 22:1 & Björkeberg 37:1). Dessutom finns en övrig kulturhistorisk lämning i form av en möjlig väghållningssten (Ledberg 18:1). Inga av fornlämningarna har undersökts arkeologiskt men den sammantagna fornlämningsbilden pekar dateringsmässigt mot äldre järnålder. Var de till gravfälten hörande boplatserna är belägna är i dagsläget okänt.

Syfte och metod

Förundersökningen genomfördes i form av en sök- och schaktsgrävning för att konstatera närvaro av eventuella fornlämningar dolda under mark. Markytan banades skiktvis av med maskin ner till den förmodade anläggningsnivån. De upptagna schakten dokumenterades genom digital positionsbestämning med RTK-GPS samt gavs en kortfattad beskrivning.

Figur 3. Schaktplan. Skala 1:500.

Resultat

Vid undersökningsområdet inom Smedsgård 1:1 grävdes åtta sökschakt med en sammanräknad yta på drygt 85 m². Marken utgjordes av hagmark och under grästörven framkom ett matjordslager på 0,2-0,3 m som i sin tur vilade på en undergrund bestående av gulbrun grusig sand. Huvuddelen av sökschakten befanns vara konsistenta med en tolkning av marken såsom utgörandes av äldre hag- eller åkermark. Schakt S230 och S234 i utredningsområdets östra del avvek något i form av aningen mörkare färgton samt högre inslag av småsten. Dessutom påträffades även någon enstaka bit bränd lera. I nordöstra delen av S230 framkom ett grusigare parti med betydligt gråare ton och ännu högre innehåll av sten. Enligt uppgift från markägaren ska det tidigare ha funnits en väg i den här delen av utredningsområdet och det kan därmed vara rester efter denna som påträffats. Alternativt skulle det kunna vara någon slags begynnande gårdsplan som tar vid upp emot den nuvarande bebyggelsen. Oavsett vilket är förhållandet tveklöst en följd av ökade mänskliga aktiviteter på platsen. Således kan nog antas att den planerade villan med sitt garage med största sannolikhet uppförs på randen av den äldre bebyggelsen.

Vad gäller det närliggande stensträngssystemet Björkeberg 37:1 är det fullt möjligt att det ursprungligen haft pendanger som sträckt sig inom utredningsområdet, men som i så fall röjts undan under årens lopp. Förevarande utredning har dock inte kunnat påvisa några spår efter dylika hypotetiska pendanger.

Eftersom inget av arkeologiskt intresse påträffades i och med utredningen gör Östergötlands museum

bedömningen att det planerade exploateringsföretaget kan fortsätta enligt plan och att inga ytterligare arkeologiska insatser är nödvändiga vad gäller det aktuella undersökningsområdet.

Referenser

Enskifte från Ledberg sn 1814. Aktbeteckning 05-led-20 ur Lantmäterimyndighetens arkiv via <https://arkiv.sok.lantmateriet.se>

Häradsekonomska kartan 1868-77. Aktbeteckning J112-55-22 Flista ur Rikets allmänna kartverks arkiv via <https://arkiv.sok.lantmateriet.se>

Nordén, A. 1943. *Östergötlands Järnålder del II*. Stockholm. Författarens förlag.

SDHK = Svenskt Diplomatariums huvudkartotek över medeltidsbreven. Digital resurs via <https://riksarkivet.se/SDHK>

Skattläggningsberedning från Ledbergs sn 1731. Aktbeteckning D62-14:1 Åbylund nr 1-2 el lärbo norra, Sven Ryding, ur Lantmäteristyrelsens arkiv via <https://arkiv.sok.lantmateriet.se>

Storskifte från Björkebergs sn 1761. Aktbeteckning D8-8:1 Kullersbro nr 1-6, Bengt Fineld, ur Lantmäteristyrelsens arkiv via <https://arkiv.sok.lantmateriet.se>

Storskifte från Ledbergs sn 1774. Aktbeteckning D62-14:3 Åbylund nr 1-2 el lärbo norra, Fredrik Vadman, ur Lantmäteristyrelsens arkiv via <https://arkiv.sok.lantmateriet.se>

Figur 4. S230 med kant av möjlig gårdsplan/väg. Foto mot SV, Roger Lundgren, ÖM.

Tekniska uppgifter

Fastighet	Smedsgård 1:1
Socken/stad	Ledberg
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	-
Digitala fastighetskartans blad	64F 7c NV
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH2000
Mätteknik	Digital GNSS
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 2
Länsstyrelsens dnr	431-746-2019
Länsstyrelsens handläggare	Göran Gruber
ÖM dnr	0091/19
ÖM projektnr	001184
ÖM Intrasisnr	-
Beställare	Göran Norén
Kostnadsansvarig	idem
Projektledare	Roger Lundgren
Personal	-
Entreprenad	Magnus Peterson, Ljungsgården Gräv & Transport AB
Fältarbetstid	2019-05-10
Totalt undersöktes	ca 1000 m ²
Fynd	-
Foto	Digitala
Analyser	-
Grafik	Roger Lundgen
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr

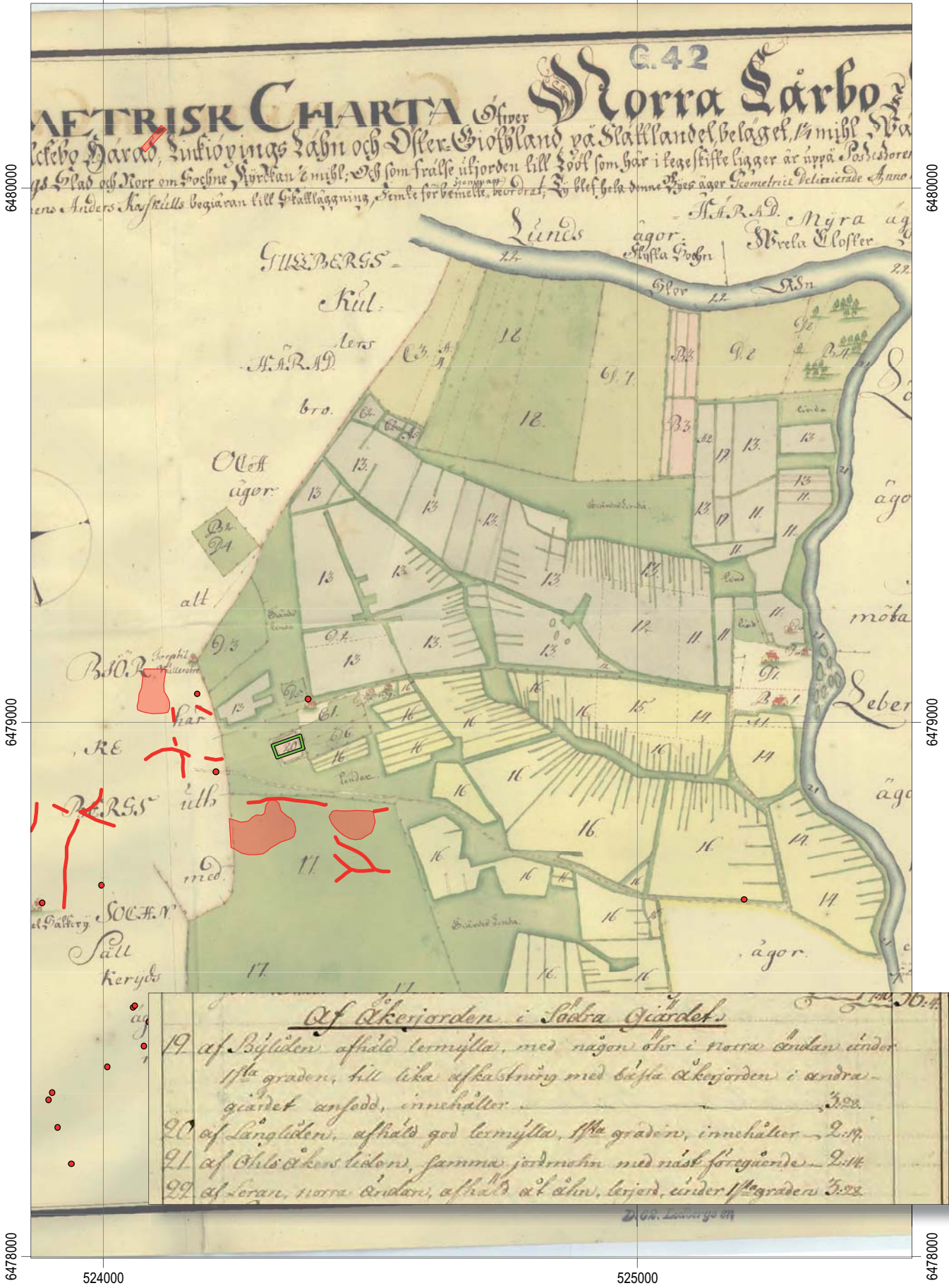
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273 Rapport 2019:33 © Östergötlands museum

Bilaga 1. Historiska kartor

524000

525000

Skattlägningsberedning från Ledbergs sn 1731 (LMS D62-14:1 Åbylund nr 1-2 el lärbo norra, Sven Ryding). Skala 1:10 000.

524000

525000

6480000

6480000

6479000

6479000

6478000

6478000

Storskifte från Björkebergs sn 1761 (LMS D8-8:1 Kullersbro nr 1-6, Bengt Fineld).
Skala 1:10 000.

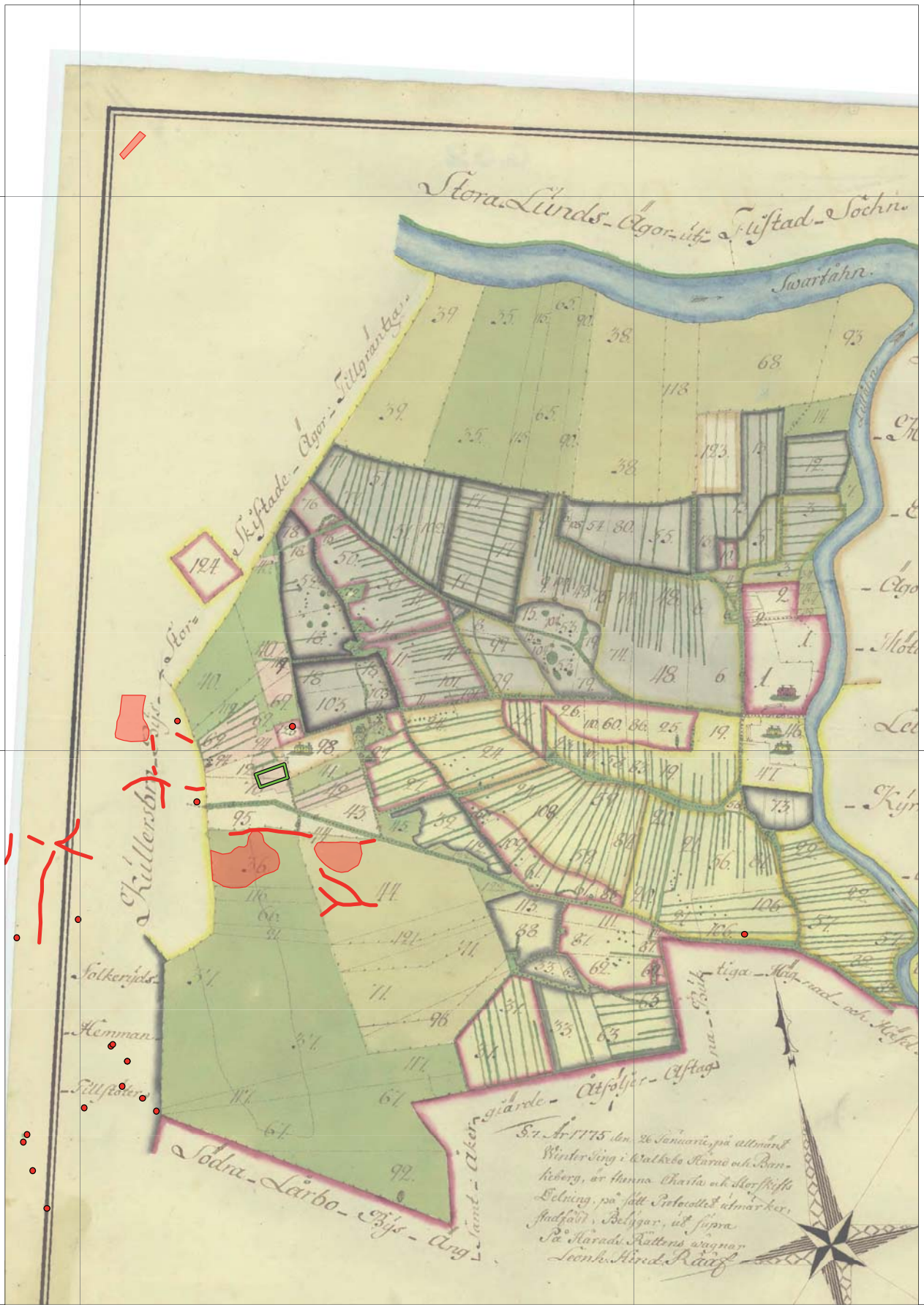
524000

525000

6480000

6479000

6478000

6480000

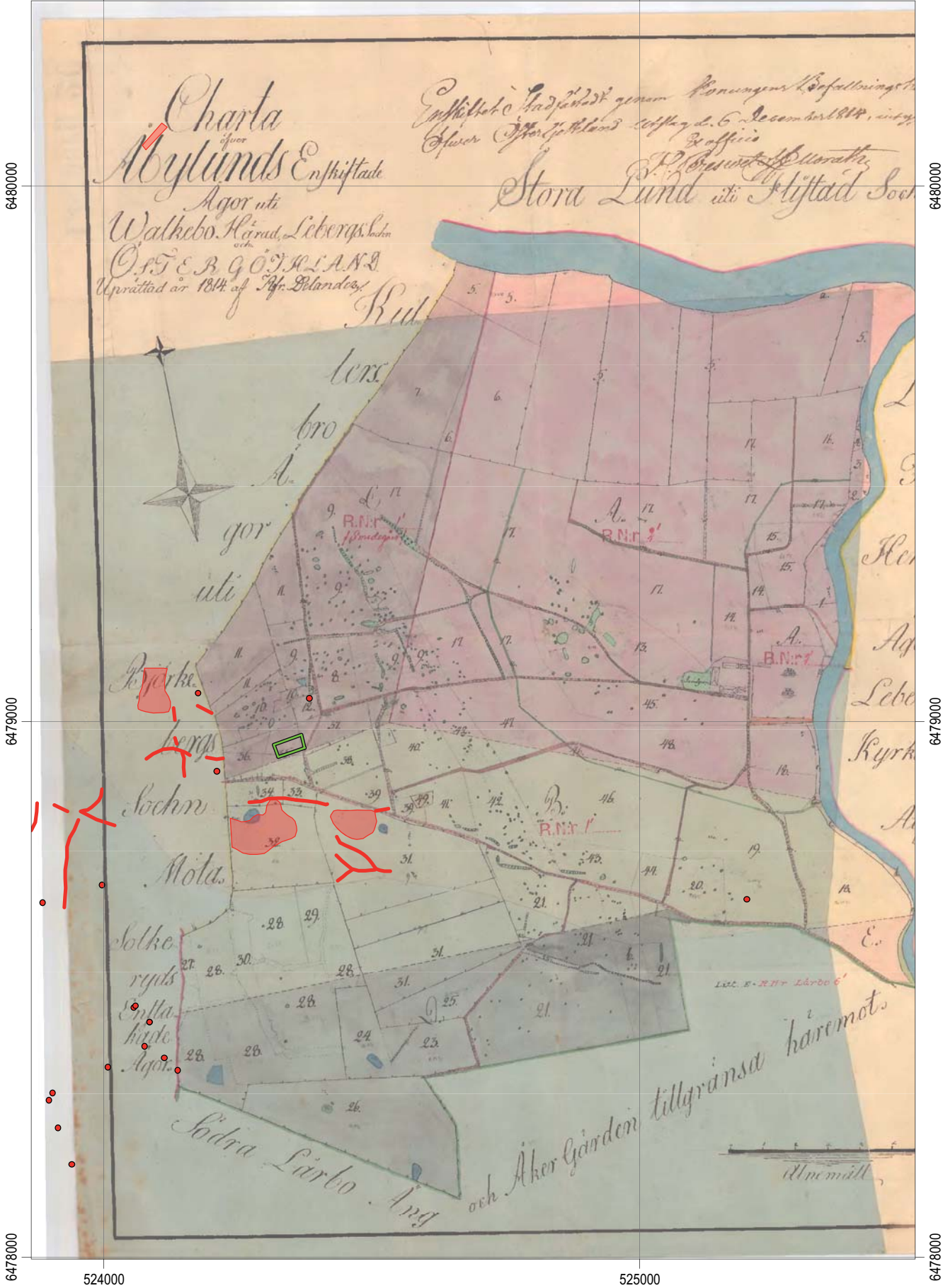
6479000

6478000

Storskifte från Ledbergs sn 1774 (LMS D62-14:3 Åbylund nr 1-2 el lårbo norra, Fredrik Vadman).
Skala 1:10 000.

524000

525000

6480000

6480000

6479000

6479000

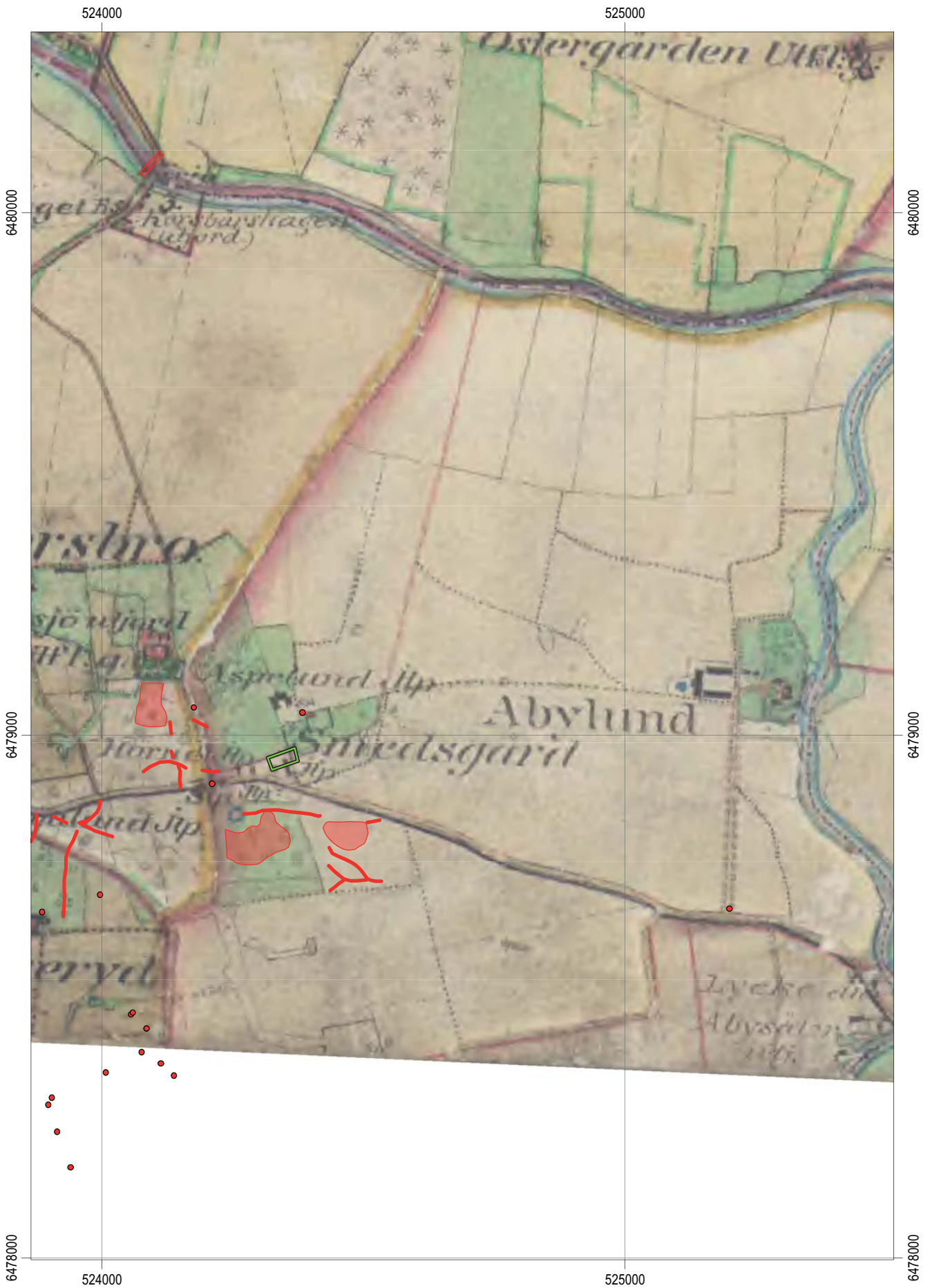
6478000

6478000

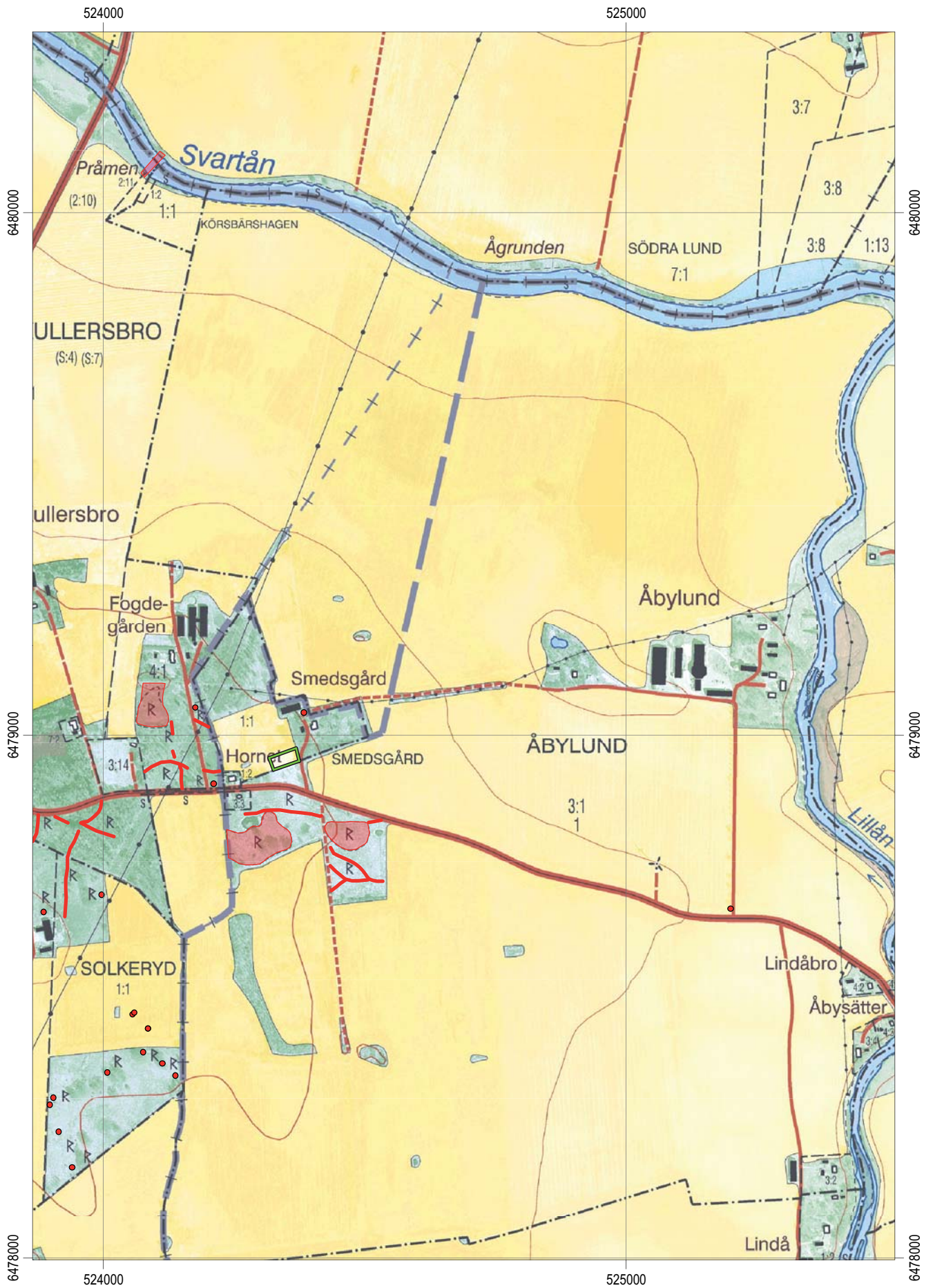
524000

525000

Enskifte från Ledberg sn 1814 (LMM 05-led-20).
 Skala 1:10 000.

Häradsökonomiska kartan 1868-77 (RAK J112-55-22 Flista).
Skala 1:10 000.

Östergötlands museum har under våren 2019 utfört en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheten Smedsgård 1:1, Ledbergs socken, Linköpings kommun, Östergötland. Utredningen genomfördes med anledning av att ett bostadshus med garage ska uppföras på platsen. Vid utredningen påträffades inget av arkeologiskt intresse.

ISSN 1403-9273
Rapport 2019:33